

Jordbruksverket

Internationella frågor och djurhälsopersonalenheten
veterinarfragor@jordbruksverket.se

Godkännande av Grundkurs i läkemedelshantering för djurhållare av Livsmedelsproducerande djur

Jordbruksverkets beslut

Jordbruksverket fastställer i detta beslut kriterier för kursplan för grundkurs i läkemedelshantering för djurhållare av livsmedelsproducerande djur enligt bilaga.

Den som vill anordna kurser ska skicka in förslag till kursplan, utifrån kriterierna i bilagan, till Jordbruksverket för godkännande.

Skäl för beslut

För att en veterinär ska få förskriva läkemedel för villkorad läkemedelsanvändning till djurägare ska kunskapskraven i 4 kap 7 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:32) om läkemedel och läkemedelsanvändning uppfyllas. Utbildningskravet fullgörs genom att djurägaren/djurskötaren med godkänt resultat genomgår en av Jordbruksverket godkänd kurs. Kriterierna för kursplanen speglar en lämplig balans mellan teori och praktik samt motsvarar den kompetens som är nödvändig vid den aktuella läkemedelshantering.

I detta ärende har enhetschefen Anna Wretling Clarin beslutat. Sabina Ahlgren Porthén har varit föredragande.

Beslutet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilaga

Kriterier för kursplan för villkorad läkemedelsanvändning

Deltagare: De som har för avsikt att få behandla egna eller arbetsgivarens livsmedelsproducerande djur efter en veterinärs ordination.

Upplägg: För att uppnå ett bra resultat bör olika kurser arrangeras beroende på vilken bakgrundskunskap kursdeltagarna har och i vilken slags verksamhet de kommer att vara verksamma. Kursdeltagarna kan delas in i följande grupper:

1. Personer med mycket kunskap och erfarenhet inom berörda djurslag
2. Personer med något mindre erfarenhet inom berörda djurslag samt

För de två grupperna ska två olika kurser hållas beroende på vilka djurslag deltagarna arbetar med. Antalet deltagare bör begränsas till omkring 20 deltagare per kursomgång. Utbildningen ska omfatta minst tolv (12) timmar och avslutas med en examination, där betyg godkänt (G) och underkänt (U) ges.

Efter avslutad godkänd examination ska kursanordnaren utfärda ett kursintyg. Intyget ska innehålla uppgifter om kursdeltagarens namn, personnummer, datum för kursens genomförande samt Jordbruksverks diarienummer för kursplanens godkännande. Intyg ska kursdeltagaren kunna uppvisa vid förfrågan av den veterinär som tillhandahåller läkemedel eller för tillsynsmyndighet. Bifogat kursintyg ska information ges att det alltid är tillhandahållande veterinär som ansvarar för att mottagaren är uppdaterad på nya läkemedel och dess hantering samt nya behandlingsmetoder.

Mål: Efter genomgången kurs ska deltagarna ha förvärvat följande kunskaper.

- vilka generella bestämmelser som finns
- grundläggande kunskaper om hur djur fungerar (anatomi och fysiologi)
- hantering av sjuka djur inför och efter behandling
- biverkningar och resistens
- rests substanser och karenstider (gäller livsmedelsproducerande djur)
- arbetsmiljörisker vid hantering av djur och medicin
- journalföring

Lärare: Kursens huvudlärare ska vara veterinär eller erfaren djursjukvårdare med stor kunskap inom berörda ämnesområden och djurslagen ifråga, samt väl kända till regler för läkemedelsanvändning i Sverige.

Djur och övrigt övningsmaterial: Djur eller annat likvärdigt material bör användas för färdighetsträning för att möjliggöra övning i acceptabel omfattning (t.ex. dissektion av döda

djur för demonstration, palpation av levande djur mm.). När det gäller träning av injektionsteknik ska olika former av övningsmodeller helst användas. När levande djur används i undervisningen ska 4 kap. 4 § Djurskyddslagen (2018:1192) följas. Olika teknisk utrustning som använd för hantering av djur samt andra upplysningar och tillbehör bör finnas att tillgå för demonstration och övning.

Riktlinjer för kursens innehåll för de olika punkterna

1. Föreskrifter (bestämmelser)

Kursen ska ta upp de författningar som finns inom området. Tyngdpunkten ska läggas på de författningar som reglerar användning av läkemedel för djur. Kursen ska inkludera undervisning i relevanta delar av lagar, förordningar och föreskrifter från läkemedelslagstiftningen, djurskyddslagstiftningen samt tjänsteutövningsbestämmelser inom djurens hälso- och sjukvård.

2. Anatomi och fysiologi

Djurets anatomiska uppbyggnad, kroppens fysiologiska system och funktion under normala förhållande och vid sjukdom illustreras (givetvis kan inte alla djurslag representeras, varför en generell illustration på ett valt djurslag kan exemplifiera). Kroppens egna försvarsmekanismer ska diskuteras eftersom det är ett bra informationssystem för att undvika onödiga behandlingar och därmed läkemedelsresistens. För att ytterligare minska onödiga behandlingar är det av vikt att diskutera preventiva behandlingar.

3. Hantering av sjuka djur

Kursen ska ge kunskaper om läkemedelsursprung och hur de är utformade. Den ska dessutom innehålla en kort beskrivning av läkemedelseffekter och läkemedlets nedbrytning i kroppen. Hur läkemedlet metaboliseras och på vilka vägar det elimineras från kroppen (absorption, distribution, metabolism och elimination) ska tas upp. Därtill bör farmakologiska effekter av t ex penicillin, cytostatika mm. presenteras. Här bör också naturläkemedel och extempore beredda läkemedel diskuteras och definieras.

4. Läkemedelspåverkan på djur

Här ska anges allmän information om hur läkemedlet ska användas och förvaras, t.ex. dosering, sanitära problem och skyddsupplysningar (anvisningar) vid läkemedelsanvändning samt vikten av hanterings- och skyddsinstruktioner ur arbetsmiljösynpunkter.

Kursen ska vidare ge kunskaper om läkemedels sammansättning och vissa definitioner; kunskap om metoder för att tillföra läkemedel (på huden, peroralt, subkutant och intramuskulärt) och riskerna med en felaktig injektion. Vad som skiljer den ena metoden från den andra (fördelar och nackdelar) och varför en viss metod för olika behandlingar och läkemedelstyper bör väljas, liksom information om de olika läkemedelsformerna (tabletter, kapslar, injektionsvätska, granulat, fodermix, salvor och lösningar). Allmänt och specifikt sjukdomstillstånd hos olika djurslag ska upplysas. Information om djurskydd och vad som gäller vid akuta sjukdomsfall, t.ex. isolering av sjuka djur, diet, ombonad miljö (tjock ströbädd, värmelampa).

Kursen ska dessutom ge kunskap om hantering av olika material/utrustningar och dosering, i samband med tillförsel av läkemedel, risker i anslutning till detta samt märkning av behandlade djur. Hållbarhet för öppnad läkemedelsförpackning, risk för bakterietillväxt i injektionslösningar, desinfektion av kork, anteckning om brytningsdatum och förvaring i kyla m.m. Kursen ska även ta upp hur läkemedlet i övrigt påverkas av temperatur, sol och fuktighet. När det gäller säkerhetsanordningar ska kursen upplysa om att läkemedel ska förvaras i låsbart skåp.

Kursdeltagarna ska få kunskap om arbetsmiljö, hantering av läkemedelsrester och annat avfall, kadaverhantering samt miljöeffekter av läkemedel. Därtill ska kursdeltagarna få kännedom om risker med att hantera läkemedel.

5. Biverkningar och antibiotika-/anthelmentika-resistens

Detta avsnitt ska ge kunskaper om de problem som kan uppstå vid läkemedelsanvändning, t.ex. feldosering, förväxling av läkemedel, konkurrerande läkemedel eller biverkningar av läkemedlet vid vanlig användning mm. Kursen ska dessutom ge information om hur man upptäcker biverkningar och hur man då ska gå till väga. Det är viktigt att kursdeltagarna får kunskap om hur man förebygger/motverkar läkemedelsresistens. Information om att vissa bekämpningsmedel kan ge biverkningar bör ingå.

6. Restsubstanser och karenstider

Detta avsnitt ska framför allt ingå i de kurser som gäller livsmedelsproducerande djur. Undervisning ska ge kunskap om skadliga läkemedelsrester från läkemedel i livsmedel t.ex. att antibiotika kan medföra livsfara för allergiker, samt skillnaden mellan gränsvärde och karenstid. Det är viktigt att ta upp betydelsen av behandlingsbevis och diskussion om MRL-förordningen.

7. Journalföring

Kursen ska ge kunskaper i vilka regler som gäller vid journalföring

8. Prov

Provet ska vara skriftligt.

Övningsuppgifter och det praktiska arbetet

Övningar ges med illustrerade exempel och olika problemlösningar. Träning i att bl.a. kunna tolka de aktuella föreskrifterna, definiera olika läkemedel och deras användning ska ingå. Kursdeltagarna ska kunna omsätta inlärd kunskap praktiskt. Tillräcklig träning ska ges om hur sjuka behandlade djur samt förberedelse av sjuka djur inför behandling ska hanteras. Om det föreligger svårigheter att genomföra övning eller prov i praktiska moment i grupp kan delar av detta genomföras i den vanliga verksamheten under veterinärs överinseende.